

Per què el malestar dels europeus? I els cristians?

Dll, 8/09/2014 per Josep Maria Car...

[Minoria creativa](#)

Reflexions d'estiu (II)

Passats uns mesos, les últimes eleccions europees han tingut molta més importància que la que inicialment se'ls va atorgar. Més enllà de la victòria per la mínima del Partit Popular Europeu, de l'augment de l'extrema esquerra i l'extrema dreta, de les victòries emblemàtiques del Front Nacional a França i de l'UKIP a Gran Bretanya, de la sorprenent victòria també del Partit Democràtic a Itàlia, de la irrupció de Podemos a Espanya, de la victòria històrica d'ERC a Catalunya, més enllà de totes aquestes notícies que varen representar novetats importants en els panorama electoral europeu, les darreres eleccions europees han manifestat un profund malestar de les ciutadanes i ciutadans d'Europa amb els seus governs nacionals -potser amb l'excepció italiana- i europeus. Sí, quan hi ha un gruix fort de malestar social, l'electorat tendeix a una radicalització en les dues direccions més extremes de les propostes polítiques.

Per què el malestar de les ciutadanes i ciutadans europeus? Per què?

Proposo cinc aspectes de reflexió:

1. Crisi econòmica i desballestament de l'Estat del Benestar. Els efectes de la globalització econòmica comencen a tenir més aspectes negatius que positius en determinades economies occidentals, en especial en aquelles que han estat incapaces de canviar el seu model productiu.

La deslocalització i la pèrdua de competitivitat de les empreses en les societats occidentals només pot ser compensada en una economia global per una especialització molt gran, per la robòtica, per la recerca i la innovació i una disminució en els costos de producció. Alguns països europeus han optat per aquesta última opció i la disminució dels costos ha suposat una notable pèrdua de capacitat adquisitiva i atur. Molts treballadors s'han trobat a l'atur o amb una reducció de més del 25% del seu sou en els darrers cinc anys. Aquesta situació, a més de repercutir directament en les famílies, ha condicionat els ingressos dels estats i el deute públic. Reducció de la despesa pública, reducció de l'estat del benestar.

A més, la Unió Europea, sota el comandament de l'Àngela Merkel, a diferència dels Estats Units liderats per Obama, ha decidit prioritzar la reducció del deute públic per damunt d'incentivar l'activitat econòmica. Fins i tot, ara, Hollande i Valls, socialistes, han decidit aplicar la mateixa recepta. L'idea de la Unió Europea, - massa vegades atrofiada per la burocràcia europea- que havia estat associada al benestar i al progrés del continent, s'ha vist qüestionada de manera molt directa.

2. Afermament de les identitats nacionals davant de l'anonimat de la Unió Europea. Una de les grans diferències de la Unió Europea i els Estats Units és el fet que aquest darrer és un "experiment" polític relativament nou. A diferència de la UE, no està format per "estats" amb històries mil·lenàries, amb llengües i cultures diferents i sovint en conflicte, amb una història més condicionada pel desastre i la guerra que per la cooperació i la pau. Els pares fundadors dels Estats Units havien fugit precisament del vell continent pels conflictes nacionals, religiosos i socials que varen esquarterar Europa.

El desenvolupament de la Unió Europea no pot fer-se sense reconèixer ni la mala salut de ferro de les nacions europees ni tampoc que el fet de l'afebliment competencial dels estats nació europeus hagi significat una disminució de la identificació nacional dels seus ciutadans amb el seu país respectiu. La Unió Europea continua en un anonimat identitari davant del creixement dels nacionalismes dels estats membres.

3. El moviment migratori i la por als altres. En els darrers cinquanta anys, el moviment migratori dels països de l'hemisferi sud vers Europa ha estat molt important. La integració ha estat molt limitada i en la majoria dels països del centre i nord d'Europa aquests ciutadans s'han agrupat en determinats barris de les grans ciutats o han ocupat pobles sencers en decadència.

L'Islam, peça bàsica en la identitat de moltes d'aquestes comunitats, apareix amb força al costat d'un cristianisme en davallada. Després d'aquests anys, en determinades zones d'Europa, els emigrants són més i més visibles, les generacions més joves es troben amb greus problemes per gestionar la multiplicitat de les seves identitats, amb un desarrelament notable. Volen sortir d'un "apartheid de fet" -i sé que són paraules fortes- que tots plegats hem anat bastint al seu entorn. Els països de la Unió no han estat a l'alçada de la gestió de la diversitat cultural i religiosa que avui és una realitat inapel·lable en el nostre continent i que, com a reacció de molts ciutadans, comporta la por i un "racisme somort" que existeix.

4. La crisi de la legitimitat política i l'espessa teranyina de la governança europea. Tota la política democràtica, en la gran majoria de països europeus, està vivint una crisi molt forta de legitimitació. L'esclat del vell estat nacional, incapaç de respondre als nous reptes de la globalització, la precària governança de la Unió Europea, cada dia amb més competències, el major pes dels poders no democràtics en l'esfera pública (finances, media, multinacionals, etc.), i la corrupció política i institucional, afavoreixen aquesta deslegitimació. La Unió Europea, que havia de ser molt més que un paraigua que acollís els diversos estats europeus, s'adona que un dels seus principals problemes és el sistema de governança format per una espessa teranyina d'institucions cada dia més allunyades dels problemes dels seus ciutadans.

5. Un cristianisme que ja no ajuda a vincular una identitat europea. Europa s'ha construït sota la força civilitzadora del cristianisme. N'estic convençut. La síntesi entre el Déu redemptor dels jueus, el logos grec i el dret romà és una síntesi fundadora d'Europa a través del cristianisme. La modernitat és també una de les herències del cristianisme. Els pares fundadors de la CECA van amarar una institució econòmica amb un esperit cristià.

I ara, què? No és el moment que els cristians europeus i els seus líders alcin la seva veu més enllà de les seves fronteres nacionals per participar en el projecte europeu? El cristianisme, crec, pot revitalitzar moral i espiritualment Europa i, en fer-ho, podria fer renèixer un nou alè en les nostres societats.